

Van de voorzitter...

In deze laatste nieuwsbrief van het jaar besteden we speciale aandacht aan de start en beginperiode van dorpsbelangenorganisaties. Met de Belangenvereniging Den Dolder blikken we terug op de eerste periode van hun bestaan. Het begon daar twee jaar geleden met breed gedeelde verantwoordelijkheid over de plannen van de gemeente voor een buitensporige dorpsuitbreiding. 'We hebben gewoon de koppen bij elkaar gestoken,' aldus voorzitter Jan Scherphuis over het initiatief dat ontstond tijdens een dorpsavond over deze kwestie. Let op 'gewoon', die typering is kenmerkend voor veel initiatieven in de kleine kernen. Gewoon is eigenlijk heel praktisch, doelgericht en vanuit een grote betrokkenheid bij het dorp.

Diezelfde combinatie treffen we aan bij twee andere, eveneens nog jonge dorpsraden, namelijk die van Nigtevecht en Vreeland.

Vooruitlopend op de op handen zijnde gemeentelijke herindeling hebben de dorpsraden van deze kleine kernen hun wensen voor de toekomst op papier gezet in respectievelijk een dorpsvisie en een dorpsplan. Voor beide dorpen geldt dat de documenten onder grote belangstelling van de dorpsbewoners is besproken. Het mag duidelijk zijn dat deze twee kleine kernen op het vinkentouw zitten om hun belangen veilig te stellen als de gemeente Loenen straks in een groter geheel opgaat.

Op ruime belangstelling uit het dorp konden begin september ook de initiatiefnemers voor een Dorpsplatform in Langbroek rekenen. Ze zijn daar ook niet over één nacht ijs gegaan, de initiatiefgroep heeft zich er van tevoren terdege van verzekerd dat het de gemeente menens was. De grote vraag was of er onder de dorpsbewoners genoeg steun zou zijn voor dit initiatief en er voldoende kandidaten te

vinden waren om zich in te zetten als bestuurslid. Tijdens een druk bezochte dorpsavond in september in dorps huis De Toekomst was de opkomst heel goed. Uit de aangemelde kandidaten is een bestuur gevormd dat inmiddels voortvarend van start is gegaan.

De UVKK wil bevorderen dat kleine kernen zich organiseren. Samen met de KNHM zijn we een organisatorisch starterpakket aan het samenstellen, met onder andere voorbeeldstatuten en een stappenplan bij de opzet van de organisatie. En voor de aanloopkosten, werving, zaalhuur, notariskosten en dergelijke, hebben we dezelfde KNHM bereid gevonden een startbedrag beschikbaar te stellen.

Met het zicht op de jaarwisseling wil ik u allen een voorspoedig en succesvol 2010 wensen.

Ies Palies

PlattelandsParlement

'Leg in landelijke wetgeving vast dat bewoners op het platteland in een vroeg stadium betrokken worden bij de plannen voor Gebieds- en Plattelandsontwikkeling,' dat is één uit een rij aanbevelingen die zes politici als huiswerk mee kregen aan het eind van het PlattelandsParlement op 10 oktober jongstleden in congrescentrum De Werelt in Lunteren.

Het is inmiddels een kleine traditie dat actieve bewoners van het platteland en Kamerleden van diverse politieke partijen elkaar treffen. Voor dorpsraden is dit een uitgelezen mogelijkheid om landelijke- en dit jaar ook Europese politici eens aan het jasje te trekken en vragen te stellen. En gezamenlijk deel te nemen aan een van de vele workshops. Daar werden actuele kwesties besproken zoals duurzame en energiezuinige dorpen, hoe je beter in kunt spelen op de bevolkingsrimp die zich in sommige regio's voordoet en hoe je dorpsinitiatieven en nieuwe vormen van burgerparticipatie kunt bevorderen. In de workshops werden knelpunten besproken, maar ook diverse succesvolle projecten voor het voetlicht gebracht. Rode draad daarbij was dat er enorm veel creativiteit en een ongeken- de potentie schuilgaat op het platteland.

Informeel dorpsberaad

Een goed begin...

De provincie Utrecht telt een kleine veertig kleine kernen. Een toenemend aantal heeft een belangenorganisatie, deels ontstaan uit verzet tegen een omstreken plan van hun gemeente. Dan wel op instigatie van een gemeentebestuur dat besloten heeft tot wijk- dan wel dorpsgericht werken. Hoe ontpopt zo'n initiatief zich tot een dorpsraad of dorpsplatform? En wat zijn de valkuilen?

Voor een antwoord op die vragen is het wellicht verhelderend om eerst eens over de provinciegrens te kijken. Naar Limburg bijvoorbeeld, een provincie met veel kleine kernen en een rijke traditie aan dorpsraden. De eerste generatie dorpsraden besteedde daar in de 70-er jaren aanvankelijk heel veel aandacht aan het optuigen van hun organisaties (statuten, reglementen, procedures) en het sluiten van convenanten met de gemeente. Ze werkten zich een slag in de rondte om erkenning te krijgen als gesprekspartner van de gemeente. Succes bleef niet uit, ze kregen werkbudgetten en er kwamen contactambtenaren.

Het tij is daar inmiddels gekeerd, gemeenten zijn wijk- en dorpsgericht gaan werken

en maken gretig gebruik van dorpsraden als vast aanspreekpunt. Recent beschikken veel dorpsraden zelfs over leefbaarheidbudgetten waar ze volledige zeggenschap over hebben. Opmerkelijk is dat juist nu in Limburg de discussie aanzwelt over de vraag of de dorpsraden niet sluipenderwijs voor het karretje van de gemeente gespannen worden, en zich meer als minigemeenteraad zijn gaan gedragen.

Vergeleken met Limburg hebben de dorpsraden in Utrecht, uitzonderingen daargelaten, geen lange geschiedenis achter de rug. In grote lijnen zijn er voor het ontstaan twee routes aan te wijzen. Allereerst uit ongenoegen over ongewenste verkeers- of bouwplannen, zorg over verdwijnende voorzieningen, of een opgelegde gemeentelijke herindeling. De uitdaging is hier om een omslag te maken van actie- en doelgerichtheid op dat ene thema, naar een bredere aandacht voor een spectrum aan onderwerpen die belangrijk zijn voor de leefbaarheid in het dorp.

De tweede categorie dorpsraden die hier toe gestimuleerd en gefaciliteerd zijn door hun gemeente in het kader van het wijkgericht of liever gezegd dorpsgericht werken.

Ambtenaren wijkgericht werken en soms ook een wethouder die een wijk of dorp in hun portefeuille hebben, zoeken een representatief klankbord waar ze mee om tafel kunnen zitten. Er is sprake van een uitnodigende en faciliterende gemeenten. De uitdaging is hier om te zorgen dat gemeentelijke beleidsthema's, en in het kielzog de technische en procedurele aspecten daarvan, niet gaan domineren.

Bij startende dorpsraden is de focus op de gemeente en het gemeentelijk beleid voor de hand liggend. Evenals de onzekerheid over de erkenning van de gemeentelijke bestuurders enerzijds en de legitimatie vanuit het dorp aan de andere kant. De les vanuit Limburg is dat er voor een dorpsraad een ander terrein braak ligt, namelijk het verbeteren van de communicatie in het dorp zelf, in het verbinden van bewoners onderling en het verbeteren van de samenwerking tussen verenigingen. Maar vooral dat oplossingen vaak in het dorp zelf te vinden. Met andere woorden door veel meer dan tot nu toe uit te gaan van de eigen krachten waar dorpen over beschikken. En het zoeken van wegen om die aan te boren.

Gemeentelijke herindeling

Dorpsraden geven visitekaartjes af

De aangekondigde gemeentelijke herindeling aan de westkant van onze provincie heeft in ieder geval twee kleine kernen er toe aangezet om hun visie op de toekomst op papier te zetten. Zowel Nigtevecht als Vreeland, twee kleine kernen uit de gemeente Loenen, presenteren binnenkort hun wensen voor de toekomst. En nemen daarmee een voorschot op de komst van het nieuwe gemeentebestuur.

Twee jaar geleden nog sprak 80 % van de bewoners in de gemeente Loenen zich uit als

tegenstander van een gemeentelijke herindeling. Voor Nigtevecht was dit een belangrijke reden om over te gaan tot de oprichting van een dorpsraad. Vreeland nam dit initiatief al eerder. De protesten, ook vanuit de gemeenteraad, hebben geleid tot uitstel van een jaar om alternatieve voorstellen te onderzoeken. Maar de kogel is door de kerk er komt een gemeentelijke herindeling.

Een herindeling zou met name voor kleine kernen als Nigtevecht en Vreeland wel eens heel ongunstig uit kunnen pakken, hebben ze

in Nigtevecht en Vreeland al vroegtijdig voorzien. De afstand met het gemeentebestuur wordt straks letterlijk en figuurlijk groter. De grotere kernen kunnen bij onderhandelingen meer gewicht in de schaal leggen, hebben ze al voorzien.

Met de dorpsvisie van Nigtevecht en het Vreelandse dorpsplan leggen ze hun wensenpakket op tafel bij het huidige gemeentebestuur. En geven deze kleine kernen alvast hun visitekaartje af. De dorpsraden zijn hierin hun toekomstige bestuurders een slag voor.

Belangenvereniging Den Dolder

‘In Zeist gebeurt alles en in Den Dolder kan nooit wat, het Calimero-gevoel zeg maar, dat heeft hier altijd wel geleefd. Het werd menens op het moment dat de gemeente ons overviel met het plan om hier in één klap 800 woningen te bouwen,’ vertelt voorzitter Jan Scherphuis over het ontstaan van de belangenvereniging Den Dolder. Aan het eind van een druk bezochte dorpsavond over die gewraakte bouwplannen viel het besluit om de krachten te bundelen. ‘Den Dolder is nu al één grote bouwput, dit zal ons niet wéér gebeuren.’

Den Dolder, een dorp met 1600 woningen moet er volgens de gemeentelijke beleidsmakers in Zeist 800 huizen bij krijgen. Buitenproportioneel vonden ze unaniem in Den Dolder. Deze ongewenste uitbreiding was weliswaar de directe aanleiding, maar zeker niet de enige reden om zich als dorp beter te organiseren. Dit wordt al snel duidelijk als Jan Scherphuis schets hoe de situatie er drie jaar geleden voor stond. ‘Er stond een mooie toekomstvisie van Den Dolder op papier. Op dat moment speelde ook de komst van een brede school, was de fusie van twee basisscholen ophanden, dreigden de plannen voor een be-

loofde spoorwegtunnel in het slop te raken en hing het dorpshuis sluiting boven het hoofd.’ Kortom kwesties genoeg voor een belangenorganisatie om je tanden in te zetten.’

Er was in die tijd weliswaar een Platform Den Dolder dat fungeerde als aanspreekpunt voor de gemeente. Jan Scherphuis: ‘Een club van zo’n 20 verenigingen die kennis en ervaringen met elkaar uitwisselden. Voor de gemeente een mooi referentiepunt om hun plannen te toetsen, maar zo’n overleg is tamelijk vrijblijvend en functioneert zonder mandaat. Op een drukbezochte dorpsavond over de bouwplannen is besloten dit Platform op te laten gaan in een dorpsraad. In navolging van Austerlitz, Bosch en Duin en Huis ter Heide, als vierde dorp in de gemeente Zeist.

De Belangenvereniging Den Dolder heeft inmiddels een stabiele achterban van circa 300 leden. ‘We doen nog weinig aan werving, des te meer aan het infomeren van het dorp. Scherphuis laat ter illustratie de eigen pagina zien die zijn vereniging sinds kort inkoop in het huis aan huis blad De Stadspers. Die tweewekelijkse publicatie geeft ze de gelegen-

heid om het dorp voortdurend bij te praten.’ De vereniging telt vier bestuursleden. ‘We mailen veel en overleggen regelmatig via de telefoon. Zo om de zes tot acht weken komen we bij elkaar. Sinds kort hebben we een werkgroep groen die zich daar op toelegt. Verder betrekken we de winkeliersvereniging, de sportclubs en andere verenigingen bij ons werk, de lijnen zijn kort. Als voorzitter ben ik er toch al gauw drie tot vier dagdelen per week mee in de weer. Het is vooral een kwestie van goed organiseren.’

Twee keer per jaar houdt de vereniging een algemene ledenvergadering. De komende najaarsvergadering staat in het teken van een nieuw dorpshuis. De bijeenkomst is op zondag 6 december in de Maria Christina Kerk met een lezing en een rondleiding door de dominee. Met deze opmerkelijke keuze anticipeert de belangenvereniging op de plannen van de gemeente om dorpshuis en kerk als multifunctioneel centrum aan elkaar te koppelen. Dit naar aanleiding van een onderzoek naar voorzieningen in het dorp. Scherphuis: ‘Je kunt zeggen dat we inmiddels een constructief overleg met de gemeente opgebouwd hebben.’

Dorpsplatform Langbroek van start

Een vliegende start

Op 16 september jongstleden kon in dorps-huis De Toekomst in Langbroek de vlag uit. Aan het eind van een druk bezochte bijeenkomst werd namelijk het voorstel omarmd om een Dorpsplatform op te richten. Er meldden zich die avond bovendien genoeg kandidaten voor het bestuur. Na een lange voorbereidingstijd is de komst van het Platform deze avond in een stroomversnelling gekomen.

Een kleine initiatiefgroep heeft zich tevoren uitvoerig gebogen over de mogelijke voetangels en klemmen die de komst van een platform in de weg kunnen zitten. Daarbij

kwam dat in Langbroek diverse werkgroepen van bewoners op een aantal terreinen actief zijn. Die werkgroepen buigen zich niet alleen over de bouw van woningen, maar ook over een verplaatsing van het dorps-huis, het verkeer, een woonzorgcombinatie en andere belangrijke voorzieningen voor Langbroek. Ook heeft de initiatiefgroep zich er van tevoren goed van vergewist dat het de gemeente menens is om hun oor te luister te leggen bij een toekomstig Platform Langbroek.

Toen die hobbels genomen waren, middels samenwerkingsafspraken met werkgroepen en

een intentieverklaring met de gemeente, restte er nog slecht één grote vraag; leeft ons plan voor een Dorpsplatform ook bij de rest van de bewoners? Is er voldoende steun voor? Zijn er genoeg mensen die zich hier voor in willen zetten?

De initiatiefnemers hebben flyers rondgedeeld, artikelen in het huis aan huis blad geplaatst en, niet onbelangrijk, veel aan mond-tot-mond reclame gedaan. Met als resultaat een 12-koppig bestuur dat hun plannen binnenkort bekend maakt.

Bustijden kleine kernen

In de nieuwe dienstregeling van Connexxion die per 13 december ingaat, is rekening gehouden met de kleine kernen. De schade van een aanvankelijk voorgestelde verslechtering is beperkt gebleven. Zo komt er in de regio Houten na 20.00 uur en zaterdag na 18.00 uur een taxibus die elk half uur vertrekt vanaf Houten Station en daarna stopt bij elke gewenste halte richting Schalkwijk en 't Goy. Lijn 49 verandert in lijn 545. Omdat onderzoek uitwijst dat vanuit de dorpen 's avonds vrijwel niemand meer richting Houten hoeft, rijdt in de avonduren nu een taxibus richting dorpen.

Een andere wijziging betreft bus 93 in de regio Veenendaal en in Zeist. Op de route naar Veenendaal, Woudenberg, Austerlitz en Zeist komt de bus niet meer langs het Rond, maar rijdt naar het treinstation Driebergen Zeist.

Het ROCOV en de betrokken dorpsbelangenorganisaties zijn hiermee akkoord.

Voor meer informatie over de dienstregeling; www.connexxion.nl

Minimarkt in kleine kernen

In Gelderland is de 'Slimme markt' of de 'Kleine markt' in kleine kernen een opkomend fenomeen. Het gaat om kleine clusters van circa 5 kramen die op een vast tijdstip en een vaste plek neerstrijken. Zo'n minimarkt zorgt voor gezelligheid in het dorp, in ieder geval één keer in de week vers brood. Bovendien zijn de marktkooplieden er zeer over te spreken.

Een dergelijke kleine markt is ook nog eens eenvoudig te organiseren, het blijkt vergunningtechnisch weinig problemen te geven. Met een aantal van circa vijf kramen gaat het om zogeheten solitaire standplaatsen. Volgens de Vereniging van Ambulante Handel wordt pas gesproken van een kleine markt (en over bijkomende verordeningen die daarvoor nodig zijn) bij een aantal van 10 tot 15 kramen.

Dorpsvernieuwingsprijs uitgereikt

Wijk aan Zee is winnaar van de Dorpsvernieuwingsprijs 2009, dat werd zaterdag 21 november jongstleden bekend gemaakt in het Brabantse Elsendorp, de winnaar van 2007. De jury prees Wijk aan Zee, een dorp met 2400 inwoners, om de vernieuwende manier waarop ze mensen weten te activeren en mobiliseren. Achter de Noordzeeduinen en onder de rook van de voormalige Hoogovens slagen ze er in om opvallend veel vrouwen en jongeren bij hun activiteiten te betrekken. En hebben ook nog eens het lef om in tijden van Eurosepsis banden aan te halen met dorpen uit landen die sinds kort deel uitmaken van de Europese Unie.

De Dorpsvernieuwingsprijs wordt eens in de twee jaar uitgereikt door de Landelijke Vereniging Kleine Kernen. Voor deze editie waren twaalf dorpen genomineerd. Wijk aan Zee, tien jaar geleden waren ze Cultureel dorp van Europa, doet volgend jaar mee aan de Europese equivalent van onze landelijke Dorpsvernieuwingsprijs die in 2010 in Wenen wordt gehouden.

Dorpen onder druk

Woningcorporaties op het platteland moeten juist wel investeren in de sociale woonkwaliteit van dorpen, dit is de conclusie in het rapport Dorpen onder druk, dat is uitgebracht door de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting. De SEV gaat daarmee lijnrecht in tegen de groeiende kritiek dat corporaties zich te breed hebben gemaakt en te naïef het sociale domein zijn binnengestapt.

Alleen in huizen investeren is niet genoeg, vindt de SEV, die de corporaties adviseert ook (mee) te financieren in scholen, winkelcentra, zorg, veiligheid en leefbaarheidsprojecten.

Het rapport waarschuwt voor het vooruitzicht van een tweedeling: dat populaire dorpen helemaal in handen van de rijken vallen en minder geliefde dorpen een toevluchtsoord voor minderbedeelden. Gepleit wordt voor een regionale aanpak, omdat volgens de samenstellers op die schaal het best beoordeeld kan worden hoe voorzieningen te handhaven zijn.

Het rapport 'Dorpen onder druk, de rol van corporaties in kleine kernen' is te downloaden bij: www.sev.nl

Nieuwsbrief Utrechtse Vereniging Kleine Kernen

Redactie:
bestuur UVKK

Oplage:
300 exemplaren

Bestuur UVKK:

- Ies Palies, Schalkwijk, voorzitter
- Jan Snijders, Austerlitz, secretaris
- Cees Boonacker, Nigtevecht, penningmeester

Secretariaatsadres UVKK:
Bemuurde Weerd Westzijde 4, 3513 BH Utrecht,
tel. 030-2313833
uvkk@alleato.nl

Dagelijkse contacten:
Alleato-Utrecht ondersteunt de UVKK in de uitvoering van haar werkzaamheden
tel : 030-2392063 / 030-2313833

Website
www.uvkk.nl

Vormgeving:
Ontwerpburo Suggestie & illusie

